

Wybrane obiekty UNESCO na terenie Czech i Słowacji

Co to jest UNESCO?

UNESCO (Organizacja Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury) powstało 16 listopada 1945 roku na mocy podpisanego Aktu Konstytucyjnego, w preambule do którego czytamy, że ponieważ wojny rodzą się w umysłach ludzi, również w ich umysłach powinny być zwalczane. W roku zakończenia II Wojny Światowej stwierdzenie to nie dziwiło. Doświadczenia totalitaryzmów zmieniły nastawienie państw do kwestii wojny i pokoju - również tych, które jeszcze nie tak dawno uważały, że jedynie zasada zachowania status quo gwarantuje utrzymanie stabilizacji i rozwoju w świecie. Dla pokolenia wychowanego w pierwszej połowie XX, stało się oczywiste, że ideologia totalitarna oraz populizm są zagrożeniem dla pokoju. Przeciwwagą dla świata, będącego zakładnikiem równowagi sił, stała się wizja świata opartego na współpracy międzynarodowej.

Przykładowe zabytki UNESCO w Czechach

Český Krumlov (Czeski Krumlow)

Český Krumlov to najwspanialsze z licznych Miast Róży - urokliwych średniowiecznych miasteczek, których wspólne określenie wzięło się od herbu Hradców i Rožmberków. Starówka prawie w całości mieści się w zakolu Wełtawy. Jeszcze kilkanaście lat temu Český Krumlov był zapomniany. Sytuacja zmieniła się po wpisaniu go na listę UNESCO w 1992 r. Dziś jest to jedno z najczęściej odwiedzanych (po Pradze) miejsc w tej części Europy. I nic w tym dziwnego - starówka i górujący nad nią zamek wprawiają większość turystów w zachwyt.

Czeski Krumlov - Centrum historyczne Oficjalna prezentacja miasta / wsi - nowe okno.

Zespół zamkowy i pałacowy z unikatowym barokowym teatrem, meandr Wełtawy, herb z pięciolistną różą, średniowieczne uliczki i kamienne mieszczańskie domy. Taki jest właśnie Czeski Krumlov – kosmopolityczne miasto o wyjątkowym klimacie.

Praha (Praga) - Centrum historyczne Oficjalna prezentacja miasta / wsi - nowe okno. (wpisany na listę UNESCO w roku 1992)

Poszczególne dzielnice stolicy Czech, Mala Strana, Hradczany, Stare i Nowe Miasto, były budowane od X wieku. Oprócz Zamku Praskiego z katedrą św. Wita lub Mostu Karola wzniesiono dużą ilość kościołów i pałaców, tworzących wspólnie imponujący kompleks bogactwa architektonicznego, artystycznego i intelektualnego.

Wśród obiektów wpisanych na Listę UNESCO w pierwszej kolejności nie mogło zabraknąć Pragi. Oprócz znanych powszechnie i podziwianych przez miliony turystów rocznie zakątków Starego Miasta, Zamku na Hradczanach czy Mostu Karola, znajduje się tu wiele innych obiektów zasługujących na uwagę. W 2001 roku na oficjalną listę wstępną wpisano takie obiekty jak pałacyk myśliwski Hvezda, klasztor brzewnowski oraz Willę Müllerów.

**Telč - Centrum historyczne Oficjalna prezentacja miasta / wsi - nowe okno.
(wpisany na listę UNESCO w roku 1992)**

Miasto zostało wzniesione na starszych fundamentach po wielkim pożarze na końcu XIV wieku. Szereg renesansowych i barokowych mieszczańskich kamieniczek do dziś otacza obronny kompleks stawów rybnych. Gotycki zamek został przebudowany w stylu renesansowym na końcu XVI wieku.

Niecałe 100 km na zachód od Brna leży Telč - miasto z cudownym rynkiem, wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO również w 1992 r. Podczas pożaru w 1530 r. spłonęła drewniana zabudowa, a na jej miejscu powstały renesansowe kamienice, przydające Telčowi splendoru po dziś dzień. Oprócz tego warto zobaczyć tu zamek z angielskim ogrodem. Trzeba tu koniecznie przyjechać by poczuć prawdziwy klimat czeskiego południa.

**Žďár nad Sázavou - Kościół pielgrzymkowy pod wezwaniem św. Jana Nepomucena na Zielonej Górze (Zelené hoře) Oficjalna prezentacja miasta / wsi - nowe okno.
(wpisany na listę UNESCO w roku 1994)**

Pielgrzymkowy kościół pod wezwaniem św. Jana Nepomucena został zbudowany na początku lat dwudziestych XVIII wieku. Jest kulminacyjnym dziełem architekta Jana Błażeja Santiniego i najoryginalniejszym przykładem tak zwanego barokowego gotyku. Został wzniesiony w kształcie pięciokątnej gwiazdy i otoczony cmentarzem i ambitem.

Jednym z najbardziej niezwykłych i wyjątkowych, a przy tym pozornie niepozornych perełek architektonicznych pogranicza czesko-morawskiego jest kościół i miejsce kultu na Zielonej Górze (Zelené hoře) na północ od miasta Žďár nad Sázavou. Kościół jest unikatowym przykładem geniuszu praskiego architekta Giovanniego Blasio Santini, który przy projektowaniu użył symboliki pięcioramiennej gwiazdy. Według legendy nad ciałem męczennika unosiła się korona z pięciu gwiazd. Dla budynku w tzw. barokowo-gotyckim stylu charakterystyczna jest kompozycja pięcioramiennej gwiazdy (kościół zbudowany jest na planie gwiazdy, ma pięć wyjść, na głównym ołtarzu umieszczonych jest pięć gwiazd i pięciu aniołów).

Przykładowe zabytki UNESCO na Słowacji

Zamek Spiski (wpisany na listę UNESCO w roku 1993)

Zamek Spiski (Spišský hrad) – największy średniowieczny kompleks zamkowy w Europie Środkowej oraz jego okolice z miasteczkiem Spiskie Podhradie (Spišské Podhradie z typowymi renesansowo – barokowymi kamienicami mieszczańskimi), z miasteczkiem kościelnym Kapituła Spiska (Spišská Kapitula) – z licznymi zabytkami sakralnymi a w szczególności z majestatyczną, okazałą podwójną wieżą Katedry pod wezwaniem św. Marcina – katedrała sv. Martina – oraz gotyckim kościółkiem pod wezwaniem Ducha Świętego (Kostol Ducha svätého) w Žehrze (Žehra) z XIV wieku z wnętrzem ozdobionym freskami z XIV i XV wieku. Doskonały stan tych zabytkowych zespołów wraz z otaczającym okolicę trawertynowym obszarem Narodowego Rezerwatu Przyrody Drewnik (Dreveník), tworzą wyjątkową całość.

W czerwcu 2009 roku do tego zespołu zabytków spiskich dodano również dawne, stare miasto Lewocza. Bańska Szczawnica (Banská Štiavnica) jest miejskim zespołem zabytkowym, reprezentującym tradycje górnicze na Słowacji. Vlkolíneć (Vlkolíneć) reprezentuje sam w sobie zabytkowy zespół tradycyjnej architektury ludowej. Z kolei starodawny Bardziejów (Bardejov) uważany jest za najbardziej gotyckie miasto Słowacji.

Jaskinie Słowackiego Krasu (wpisane na listę UNESCO w 1995)

Jaskinie Słowackiego i Aggteleckiego Krasu są od 1995 roku wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Nasze wspólne jaskinie w ramach bilateralnego słowacko-węgierskiego nagrodzonego projektu stały się wartością nie tylko dla nas, lecz dla całej ludzkości.

Czym Jaskinie Słowackiego Krasu różnią się od innych jaskiń? Dlaczego są one tak wyjątkowe, że zostały wpisane na listę światowego dziedzictwa naturalnego?

Wyjątkowa gęstość jaskiń

Na krasowych równinach oraz pod nimi odkryto do tej pory ponad 1000 jaskiń i przepaści z różnymi formami spieku i ukształtowań lodowych. Taka gęstość jaskiń w klimacie umiarkowanym nie występuje prawdopodobnie nigdzie indziej na świecie.

Genetyczne i morfologiczne zróżnicowanie jaskiń

Na stosunkowo niewielkim obszarze obok siebie znajdują się różne rodzaje jaskiń utworzonych w wyniku złożonych procesów speleogenezy w okresie następującym po mezozoiku: Przerazające przepaści oraz rzeczne i podwodne jaskinie.

Występowanie rzadkich zwierząt jaskiniowych oraz znalezisk archeologicznych

Jaskinie te trwale lub czasowo zamieszkuje ponad 500 gatunków zwierząt. Wśród nich znajdują się rzadkie gatunki, które występują wyłącznie w okolicznych jaskiniach, a czasem nawet tylko w jednej jaskini.

We wnętrzach jaskiń zachował się szereg odkryć kultur prehistorycznych sprzed około 35 000 lat. Jaskinie służyły niegdyś człowiekowi jako mieszkanie, sanktuarium i grób. Z jaskiniami związana jest pewna tajemniczość, którą jesteśmy w stanie poczuć również dzisiaj. Jest to jedno z miejsc, które są wciąż związane z naszymi przodkami, oraz jeden z powodów wielkiego zainteresowania jaskiniami dziś.

Najważniejsze podziemne zjawiska krasowe:

Ochtinská jaskinia aragonitowa, Jaskinia Domica – Diabelska jama, Silicko-Gombasecký system jaskiń (Silická Jaskinia Lodowa, Jaskinia Gombasecka), Jaskinia Krasnogórska, Jaskinia Hrušovská, Jaskinia Skalistego Potoku – Przepaść Kunia, Drienovská jaskinia, Jaskinia Jasovská oraz przepaście: Diviačia przepaść, Zvonivá jama, Olbrzymia przepaść i Śnieżna diera.

W czerwcu roku 2007 wpisano na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO obszar Karpackich puszc bukowych, leżących na terytorium Słowacji i Ukrainy. Puszcze Stużyca (Stužica), Rožok (Rožok), Haweszowa (Havešová) w Górach Bukowskich i puszcza Vihorlatský prales w Górach Wihorlackich wchodzących w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu (CHKO) Vihorlat stały się w ten sposób światowymi unikatami przyrodniczymi. Pierwsze ze wspomnianych znajdują się w rejonie Parku Narodowego Połoniny (Národný park Poloniny).

Dziękuję za uwagę 😊

Patryk Gawlewicz kl. 6D